

Handläggare: Rune Ney
Telefon: 08-508 24 060

Till
Skärholmens stadsdelsnämnd

Handlingsplan för ökad insamling av matavfall i Stockholm stad för biologisk behandling

Förvaltningens förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens svar på remissen.

Kerstin Sandström
Stadsdelsdirektör

Rune Ney
Avdelningschef Stadsutveckling

Sammanfattning

Kommunstyrelsen och Stockholm stadshus AB har på uppdrag av Stockholms kommunfullmäktige utarbetat en handlingsplan för ökad insamling av matavfall i Stockholms stad för biologisk behandling. Den nationella målsättningen är ett av delmålen i miljökvalitetsmålet *God bebyggd miljö*. Handlingsplanen syftar till att redogöra för de mål och åtgärder som ska leda till att 50 procent av matavfallet samlas in för biologisk behandling senast år 2018. Åtgärderna och målen omfattar hushåll och verksamheter, såväl privata som kommunala. Matavfallet som handlingsplanen avser är hushållsavfall som ingår i kommunens samlingsansvar. Förvaltningen anser att handlingsplanen innehåller en ambitiös målsättning och åtgärder.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för Stadsutveckling.

Bakgrund

I Stockholm stads budget för 2012 fick kommunstyrelsen och Stockholm stadshus AB i uppdrag av Stockholms kommunfullmäktige att ta fram en handlingsplan för att uppnå det nationella målet om insamling av matavfall för biologisk behandling. Målet om insamling av matavfall för biologisk behandling är ett av delmålen som sorterar under miljö kvalitetsmålet *God bebyggd miljö* vilket är ett av de sexton miljö kvalitetsmålen i det nationella miljömålssystemet. Delmålet var tidigare formulerat såsom att 35 procent av matavfall från hushåll, restauranger, storkök och butiker ska återvinnas genom biologisk behandling. Efter regeringsbeslut den 8 maj 2012 höjdes det nationella målet till att omfatta 50 procent av matavfallet. I handlingsplanen beskrivs vilka mål och åtgärder som ska leda till att 50 procent av matavfallet samlas in för biologisk behandling. Handlingsplanen inbegriper mål och åtgärder för hushåll och kommunala verksamheter. Handlingsplanen omfattar endast matavfall som ingår i kommunen insamlingsansvar vilket är hushållsavfall och jämförligt avfall från verksamheter.

Ärendet

Handlingsplanen för ökad insamling av matavfall för biologisk behandling beskriver den nuvarande hanteringen av matavfall i Stockholm, förslag till åtgärder för att uppnå målsättningen samt det ansvar som stadens egna verksamheter har för att öka insamlingen av matavfall och vilka åtgärder som bör vidtas.

Handlingsplanen utgörs av två fokusområden som innehåller mål och åtgärder. Det första är en nulägesbeskrivning och förslag till åtgärder för att öka den totala matavfallsinsamlingen i Stockholm. Det andra området berör stadens egna verksamheter och bolag och de åtgärder som bör vidtas för att stadens samtliga verksamheter ska ha system för matavfallsinsamling senast år 2018. Att stadens verksamheter arbetar för att uppnå målsättningen är en förutsättning för att det övergripande målet ska nås år 2018.

Mängden matavfall inom det kommunala ansvaret utgör årligen drygt 96 000 ton och för att uppnå det nationella delmålet om insamling av 50 procent av

matavfallet ska 48 000 ton matavfall samlas in årligen i Stockholm stad. I målsättningen ingår även en ökning av biogasproduktionen dock anges inte något kvantitativt mål.

Nedan följer en redogörelse för de två fokusområdena och föreslagna åtgärder för att uppnå den nationella målsättningen.

Nuläget i Stockholm

De nuvarande insamlingssystemen för matavfall som tillämpas i staden är kärllinsamling, bottentömnda behållare, container och matavfallskvarnar. Hämtning av hushållsavfall sker på två sätt; manuell- respektive maskinell hämtning. Den manuella hämtningen sker genom hämtningen av säckar eller tömning av kärll i sopbil, vilket står för den största andelen hämtat hushållsavfall i Stockholm. Det maskinella systemet består av bottentömmande behållare, stationär sopsug, mobil sopsug och storbehållare. Den manuella hämtningen står för den största andelen hämtat hushållsavfall i Stockholm.

För närvarande saknas anläggning för förbehandling av fast matavfall i Stockholm stad vilket gör att rötning av matavfall från Stockholm stad sker i anläggningar i Mälardals- och Stockholmsregionen. Henriksdals reningsverk kan endast ta emot matavfall som processeras i matavfallskvarnar.

Föreslagna åtgärder för ökning av insamlade mängder

En kombination av åtgärder anses vara nödvändiga för att uppnå målsättningen om 50 procent av matavfallet i Stockholm stad ska behandlas biologiskt och för en ökad produktion av biogas. För att öka insamlingen av matavfall måste samtliga av dagens insamlingsmetoder användas och optisk sortering föreslås som ytterligare ett insamlingssystem. I det optiska insamlingssystemet sorteras hushållsavfallet i olivfärgade påsar för att sedan sorteras efter färg i en anläggning. I Stockholm saknas det anläggning för optisk sortering och den närmaste anläggningen i Södertälje har inte kapacitet för hantering av avfall från Stockholm stad. En förutsättning för att optisk sortering ska vara ett alternativ för ökad insamling av matavfall i Stockholm stad är att en anläggning byggs och ägs av Stockholm stad.

Kapaciteten för behandling av fast och flytande matavfall måste öka inom staden. Om den nödvändiga kapacitetsökningen inte sker måste behandlingen ske på upphandlade anläggningar vilket kan begränsa möjligheterna att påverka kapaciteter, kostnader och utvinningen av biogas. Henriksdals reningsverk anses var det främsta alternativet för behandling av den ökade matavfallsmängden.

Reningsverket har den tekniska kapacitet som krävs för att röta avfallsmängden som kommer eftersträvas och det är möjligt att på sikt utöka kapaciteten ytterligare. Ytterligare utredningar efterfrågas.

Genom samarbete mellan Trafikkontoret och Stockholms Vatten anses det vara möjligt att uppnå målsättningen. Etableringen av system för ökad insamling och biologisk behandling av matavfall skulle omfatta en total investering på drygt 244 mnkr. Driftkostanden för det nya systemet skulle överstiga den nuvarande kostnaden med drygt 105,3 mnkr/år vilket motsvarar en ökning av avfallstaxan med cirka 23 procent. De som väljer att inte sortera ut matavfallet kommer få en betydligt högre taxa jämfört med de som väljer att vara med i systemet.

Stadens verksamheter

För att uppnå den nationella målsättningen om 50 procent insamlat matavfall för biologisk behandling är stadens verksamheter viktiga aktörer. Verksamheterna ska agera som föredöme vilket långsiktigt kan påskynda moderniseringen av stadens avfallssystem. Stadens verksamheter beräknas bidra med minst 3700 ton årligen av de 48 000 ton som är målsättningen till år 2018. Nämndernas och bolagens förslag till insatser och åtgärder utgår från respektive rådighet. Målen ska formuleras utifrån den egna verksamheten såväl som att identifiera och ta hänsyn till viktiga aktörer. Förslag till åtgärder ska vara möjliga att koppla till ILS, stadens system för integrerad ledning och uppföljning av verksamhet och ekonomi.

Infrastrukturella investeringar kommer vara nödvändiga för att stadens samtliga verksamheter ska ha system för matavfallsinsamling. Beroende på förutsättningar kommer investeringarnas storlekar att variera. I ett implementeringsscenario är det sannolikt att de dyra och moderna maskinella lösningarna som förespråkas i handlingsplanen kombineras med enklare kärllösningar under en övergångsperiod.

Skolors och förskolors hyresnivå kommer påverkas i olika grad beroende på investeringskostnader och förvaltningars tillämpning av interna investeringsregler. För vissa förskolor och skolor kan det innebära en hyresökning, för andra täcks det centralt inom förvaltningen.

Stadsdelsnämnden har rådighet över insamlingen av matavfall i sina verksamheter som är lokaliserade i stadsdelens lokaler. Brister i matavfallshanteringen och behov av åtgärder uppmärksammas bland annat i de verksamheter som är inhyrda hos fastighetsägare som saknar system för matavfallshantering eller avsaknad av avtal angående verksamhetens sophantering. Även inom äldreomsorgen och i gruppboenden har insamlingen av matavfall brister.

Föreslagna mål för samtliga stadsdelsnämnder:

- Alla eget drivna verksamheter ska samla in matavfall.
- Att i upphandling ställa krav på att upphandlade verksamheter samlar in allt matavfall.

Staden verksamheter anses ha goda möjligheter att nå målsättning om ökad insamling av matavfall. För att öka insamlingen av matavfall i stadsdelsnämndens verksamheter är tekniska lösningar i kombination med kompetensutvecklande åtgärder nödvändigt. För att uppnå målsättningen bör all personal i staden bidra. Avdelningschefer och enhetschefer bör ha förståelse för mål, motivation för måluppfyllelse samt ställa krav på insamling av matavfall i verksamheterna.

En kommunikationsplan ska utformas utifrån invånarnas och aktörers kunskap och intresse gällande insamling av matavfall för biologisk behandling. I kommunikationsplanen ska det framkomma/vara tydlig hur målen ska nås och följas upp. En aktivitetsplan ska beskriva de olika aktiviteterna och när i tiden de är aktuella. Kommunikationsplanen ska bygga på Stockholms stads värdegemenskap som innebär att staden är trovärdig, tillgänglig och aktiv.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Handlingsplanen för ökad insamling av matavfall i Stockholm stad för biologisk behandling innehåller ambitiösa mål och åtgärdsförslag. Förvaltningen är positiv till den ökade målsättningen och anser att arbete för att främja miljön och minska påverkan är av yttersta vikt. För att uppnå målet om 50 procent insamlat matavfall senast år 2018 kommer det krävas åtagande från aktörer och medborgarna i Stockholm stad såväl som av Stockholm stads verksamheter.

Skärholmens stadsdelsnämnd/stadsdelsförvaltningen försöker på flertalet sätt att bidra till målsättningen om ökad insamling av matavfall. Utifrån det stadsövergripande miljöprogrammet har Skärholmens stadsdelsnämnd antagit en lokal Miljöhandlingsplan som är ett förvaltningsövergripande styrdokument. Verksamheternas miljöpåverkan har kartlagts vilket utgör grunden för nämndens arbete för främjandet och utvecklingen av en hållbar livsmiljö. Samtliga enheter och verksamheter i förvaltningen ska känna till miljöplanens innehåll och tillämpa den i det dagliga arbetet. Skärholmens stadsdelsnämnd har som årsmål att 33 procent av förvaltningens verksamheter som hanterar livsmedel ska sortera ut

matavfall för biologisk behandling. Förvaltningen har för avsikt att aktivt arbeta för att öka insamlingen av matavfall för biologisk behandling.

För att nå den nationella målsättningen med 50 procent insamlat matavfall till senaste 2018 Stadsdelsnämnden har för avsikt att höja målsättningen för andelen insamlat matavfall för biologisk behandling årligen för att tillgodose den nationella målsättningen till senast år 2018.

Förvaltningen har avfallssortering inom den egna verksamheten dock saknas det för närvarande system för separat utsortering av matavfall. Förvaltningen ska arbeta aktivt för att skapa en plan för hur samtliga verksamheter ska ha möjlighet att sortera matavfallet. Den rådande infrastrukturen i många fastigheter kan skapa svårigheter att tillämpa system som kräver separata kärl i soprummen. Ombyggnation av soprum kan bli nödvändigt om det saknas utrymme för separata kärl för insamling av matavfall och för att temperaturanpassa soprummet. I dessa avseende är matavfallskvarnar att föredra och där det är möjligt bör matavfallskvarnarna kopplas till avloppsledningsnätet. Förvaltningen har tidigare efterfrågat möjligheten att installera matavfallskvarnar kopplade till avloppsledningsnätet i verksamheter som har svårt att tillgodose sortering och hantering av matavfall. Matavfallskvarnar kopplade till avloppsledningsnätet kan öka insamling av matavfall för biologisk behandling, minskade kostnader för transporter och behovet av anläggning för förbehandling vilket skapar såväl kostnadsbesparningar som minskad miljöpåverkan.

För närvarande har nio av förvaltningens förskolor möjlighet att sortera sitt matavfall och ytterligare två kommer få möjlighet. För förskolor som för närvarande inte kan sortera sitt matavfall genomförs utredningar av vad som måste göras för att möjliggöra sortering av matavfall. Några av förskolorna är lägenhetsförskolor vilket gör att det är hyresvärdens uppgift att anordna möjlighet till sortering av matavfall.

Förvaltningen har tidigare lyft fram behovet av utveckling och utökning av tillgången till biogas. Förvaltningen har investerat i biogasbilar men på grund av begränsad tillgång till biogasbränsle har det inte varit möjligt att utnyttja de miljövänliga bränslealternativen fullt ut. För att det ska ske en ökad användning av miljövänliga bränslealternativ måste tillgången och tillgängligheten motsvara efterfrågan. Tankanläggningarna för biogas är få i staden och vid de befintliga tankställena för biogas är det långa köer och biogasen är ofta slut. Som det nämns i handlingsplanen saknas det anläggning för biologisk behandling av matavfall till

biogas inom och i närheten av Stockholm stad. För att utvinning av biogas ska öka bör en anläggning för rötning byggas och ägas av Stockholm stad.

Kunskap och informations spridning om insamling av matavfall lyfts fram som en viktig faktor för implementeringen av åtgärderna. Enligt Stockholm stads kommunikationspolicy ska kommunikation ske på mottagarens villkor vilket är av särskild vikt när en motprestation av medborgarna efterfrågas. Detta gäller den externa likväl som den interna kommunikationen. Förvaltningen använder sig av flertalet kommunikationskällor för att öka miljömedvetenheten bland invånarna, via förvaltningens hemsida, medborgarkontoret och annonser i lokaltidningar. Årligen anordnas städkampanjer i och med den nationella städveckan. I förvaltningens förskolor är miljömedvetenhet en viktig del i den pedagogiska verksamheten.

Bilagor

1. Handlingsplan för ökad insamling av matavfall i Stockholm stad för biologisk behandling